

Tadeusz Gadkowski

Podmiotowość
prawnomiędzynarodowa
organizacji
międzynarodowych
a ich zdolność traktatowa

**Podmiotowość
prawnomiędzynarodowa
organizacji
międzynarodowych
a ich zdolność traktatowa**

Tadeusz Gadkowski

**Podmiotowość
prawnomiędzynarodowa
organizacji
międzynarodowych
a ich zdolność traktatowa**

Poznań 2019

Recenzja naukowa
Prof. zw. dr hab. Jerzy Tyranowski

© 2019 by Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM
All rights reserved

Publikacja finansowana przez Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ISBN 978-83-65697-78-3 – druk (oprawa miękka)
ISBN 978-83-65697-79-0 – druk (oprawa twarda)
ISBN 978-83-65697-80-6 – e-book

Wydanie I: Wydawnictwo Naukowe SILVA RERUM
www.wydawnictwo-silvarerum.eu
Poznań 2019

Redaktor prowadzący – Paulina Wiśniewska
Korekta – Anna Surendra, Sebastian Surendra

Projekt okładki – Studio Graficzne SILVA RERUM
Skład i łamanie – Studio StrefaDTP

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wstęp	1
Rozdział I.	
Organizacje międzynarodowe – wprowadzenie do problematyki badawczej	7
1. Instytucjonalizacja współpracy międzynarodowej – nowa jakość prawa międzynarodowego.....	7
2. Organizacje międzynarodowe jako instytucje współpracy międzynarodowej.....	24
3. Organizacje międzynarodowe – minimum definicyjne...	33
3.1. Prace kodyfikacyjne Komisji Prawa Międzynarodowego	33
3.2. Doktryna	55
3.3. Proponowana definicja.....	77
Rozdział II.	
Podmiotowość prawnomiędzynarodowa jako szczególna metacecha organizacji międzynarodowych	107
1. Uwagi wprowadzające	107
2. Podmiotowość a osobowość prawa międzynarodowego.....	120
3. Najważniejsze atrybuty podmiotowości prawnomiędzynarodowej w odniesieniu do organizacji międzynarodowych.....	130

4. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowych – istota i charakter	145
4.1. Uwagi ogólne	145
4.2. Koncepcje podmiotowości prawnomiędzynarodowej organizacji międzynarodowych – podmiotowość subiektywna i obiektywna.....	153
5. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowych – stanowisko Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.....	173

Rozdział III.

Zdolność traktatowa organizacji międzynarodowych w kontekście ich podmiotowości prawnomiędzynarodowej	195
1. Zdolność traktatowa organizacji międzynarodowych – istota i charakter	195
2. Podstawy zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych.....	205
3. Zakres zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych.....	220

Zakończenie.....	227
Summary	233
Bibliografia	235

Wstęp

Proces ewolucji prawa międzynarodowego determinowało i nadal determinuje wiele różnych przesłanek, które zarazem wpływały i wpływają na wyznaczanie jego granic. Granice te nigdy nie były jednoznacznie określone pod względem przedmiotowym, jako że ekspansja prawa międzynarodowego, oznaczająca obejmowanie zakresem jego regulacji normatywnych kolejnych, często bardzo szczególnych dziedzin współpracy międzynarodowej, była i pozostaje procesem niejako naturalnym. Natomiast znacznie bardziej kontrowersyjnym procesem była i jest „międzynarodowość” tego prawa w wymiarze podmiotowym. Nie ulega wątpliwości, że zagadnienie podmiotowości w szczególny sposób wiąże się z pojęciem prawa międzynarodowego, definiowanego zwykle właśnie przez pryzmat podmiotowości. To podmiotowość jest najważniejszym czynnikiem określającym „międzynarodowość” prawa międzynarodowego. Istniejące, jak i potencjalne podmioty prawa międzynarodowego w najbardziej wyrazisty i przekonujący sposób wyznaczają zarówno jego aktualne granice pojęciowe, jak i takie granice na przyszłość.

Granice te, determinowane aktywnością międzynarodową kolejnych uczestników stosunków międzynarodowych, uzyskujących wpływ na kształt i treść międzynarodowego porządku prawnego, znacząco się rozszerzyły wraz z pojawieniem się i dynamicznym rozwojem nowych uczestników tych stosunków, jakimi są organizacje międzynarodowe. To właśnie pod wpływem rozwoju ich międzynarodowej aktywności, której realizacja była w istocie rzeczy możliwa nie tyle z pozycji „zwyczajnych” uczest-

ników stosunków międzynarodowych, ale ze zmonopolizowanej dotąd przez państwa pozycji uczestników tych stosunków korzystających z przymiotu podmiotowości prawa międzynarodowego, nastąpiły zasadnicze przewartościowania w pojmowaniu „międzynarodowości” prawa międzynarodowego w jego wymiarze podmiotowym.

Wcześniej przez całe wieki rozwoju prawa międzynarodowego ten szczególnie przywilej przysługiwał wyłącznie państwom, co było swego rodzaju dogmatem wynikającym z ich przyrodzonej suwerenności i stanowiącym zarazem istotę tego prawa. W wymiarze podmiotowym „międzynarodowość” tego prawa oznaczała właśnie to, że jego podmiotowość była równoznaczna z suwerennością. Przełamanie tego dogmatu nie było łatwe nawet w sytuacji, w której Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w swojej fundamentalnej co do znaczenia opinii doradczej z 1949 r. stwierdził, że podmioty prawa w danym systemie prawnym niekoniecznie są ze sobą identyczne w swojej naturze czy w wymiarze praw, a natura ta w istocie rzeczy zależy od potrzeb wspólnoty. Z całą pewnością jednak to stanowisko Trybunału nie tylko utorowało drogę do akceptacji podmiotowości prawnomiędzynarodowej Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych międzynarodowych organizacji rządowych, ale stanowiło również solidną podstawę do budowania teoretycznej koncepcji podmiotowości organizacji międzynarodowych w ogóle. Wychodząca więc poza państwa podmiotowość prawa międzynarodowego, niewątpliwa co najmniej w odniesieniu do rządowych organizacji międzynarodowych, ale o granicach trudnych do ich zakreslenia na przyszłość, w najbardziej przekonujący sposób określa „międzynarodowość” współczesnego prawa międzynarodowego.

Podmiotowość prawa międzynarodowego powinna być postrzegana jako koncepcja teoretyczna, zbudowana ponad istniejącym porządkiem normatywnym, bez zrozumienia której nie można uchwycić i określić niezwykle złożonej natury tego prawa. Dyskutowana na tym tle podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowych powinna być postrzegana

w jeszcze bardziej szczególnym kontekście, a mianowicie jako podmiotowość oderwana od suwerenności, która była i pozostaje swego rodzaju megaattributem podmiotowym państwa. W związku z tym podmiotowość organizacji międzynarodowych powinna być postrzegana w dwóch wymiarach. Co do swojego źródła, jest ona oddzieloną od suwerenności podmiotowością subiektywną, opartą na woli państw-założycieli, a więc w istocie na ich suwerenności. Z drugiej jednak strony jest ona podmiotowością obiektywną w tym sensie, że jako odrębna podmiotowość samodzielnego i autonomicznego bytu międzynarodowego może być przeciwstawiana innym podmiotom, a więc zarówno państwom, jak i innym organizacjom międzynarodowym. Ustanowiona przez założycieli organizacja międzynarodowa z własną, autonomiczną wolą istnieje obiektywnie, chociaż źródłem jej obiektywnego bytu jest subiektywna w swojej naturze wola państw.

Dla celów niniejszej pracy autor zaproponował definicję organizacji międzynarodowej, w której własna prawnomiędzynarodowa podmiotowość została uznana za jej konstytutywną cechę i za element definicyjny, który w związku z tym jest niezbędny w ramach minimum definicyjnego tego pojęcia. Podmiotowość taka jest dalej źródłem określonych zdolności organizacji międzynarodowej, których uaktywnienie – pod postacią kolejnych atrybutów tej podmiotowości – pozwala na jej realizację w praktyce. Autor wychodzi z założenia, że najważniejszym z tych atrybutów jest zdolność organizacji do stanowienia i współstanowienia prawa międzynarodowego, co organizacja międzynarodowa może czynić na różne sposoby, a zwłaszcza realizując swoją zdolność traktatową. Podmiotowość międzynarodowa zawsze implikuje zdolność traktatową, chyba że w akcie konstytucyjnym organizacji międzynarodowej znajdziemy wyraźne zaprzeczenie istnienia po stronie konkretnej organizacji międzynarodowej takiej zdolności.

W tym kontekście należało sformułować główne założenie badawcze pracy oznaczające, że problematyka zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych powinna być dyskutowana w kontekście ogólnej, teoretycznej koncepcji ich podmiotowości praw-

nomiędzynarodowej i w nawiązaniu do podmiotowości prawa międzynarodowego w ogóle. Dlatego autor przyjął taką systematykę pracy, w której na pierwszym miejscu podjął próbę skonstruowania własnej definicji organizacji międzynarodowej w oparciu o dorobek kodyfikacyjny Komisji Prawa Międzynarodowego oraz najbardziej reprezentatywną doktrynę (rozdział I). Na podstawie tych ustaleń zaprezentował następnie istotę podmiotowości prawnomiędzynarodowej organizacji międzynarodowych oraz jej najważniejsze atrybuty, ze specjalnym wyróżnieniem zdolności traktatowej, odwołując się przy tym zarówno do koncepcji subiektywnej, jak i obiektywnej podmiotowości oraz reprezentatywnego orzecznictwa Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (rozdział II). Te rozważania zostały tak skonstruowane, żeby móc zaprezentować dalej problematykę zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych właśnie w kontekście ich prawnomiędzynarodowej podmiotowości, wskazując na jej istotę i charakter oraz podstawy prawne i zakres realizacji (rozdział III).

Autor sformułował tezę, że kwintesencją podmiotowości prawnomiędzynarodowej organizacji międzynarodowych jest ich zdolność traktatowa, czyli generalna zdolność do zawierania umów międzynarodowych, wynikająca co do zasady z powszechnego prawa międzynarodowego. Oznacza to, że domniemanie przemawia na rzecz zdolności traktatowej wyposażonych w podmiotowość prawa międzynarodowego organizacji międzynarodowych. Zakres jej realizacji w praktyce, podobnie jak zakres realizacji innych atrybutów podmiotowości międzynarodowej organizacji międzynarodowych, określa zasada specjalności, w odróżnieniu od ogólnego charakteru tej zdolności w odniesieniu do państw. Zdolność traktatowa organizacji międzynarodowych jest ukierunkowana funkcjonalnie, a więc dla wykonywania ich funkcji i realizacji ich celów. Jest więc tak, że chociaż zdolność traktatowa organizacji wynika z powszechnego prawa międzynarodowego, to w procesie jej realizacji w praktyce rządzą nią odpowiednie reguły konkretnej organizacji, którymi są zarówno do-

kumenty konstytucyjne, jak i decyzje i rezolucje przyjęte zgodnie z nimi oraz utrwalona praktyka danej organizacji.

Autor pragnie zaznaczyć, że przedmiotem badań, których wyniki zostały zaprezentowane w tej publikacji, była wyłącznie problematyka zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych jako najważniejszego, zdaniem autora, atrybutu ich podmiotowości. W praktyce organizacje międzynarodowe realizują tę zdolność, korzystając ze swoich kompetencji w tym zakresie – przede wszystkim kompetencji przyznanych, jak również w określonym zakresie kompetencji dorozumianych, których realizacja oznacza uaktywnienie ich zdolności traktatowej. Szczegółowa problematyka kompetencji organizacji do zawierania umów międzynarodowych nie była przedmiotem badań, a jeżeli nieliczne wątki z nimi związane incydentalnie pojawiają się w pracy, to wyłącznie dla zobrazowania ogólnej problematyki ich zdolności traktatowej.

Zakończenie

Nie ulega wątpliwości, że problematyka badawcza niniejszej pracy jest wielowątkowa i wieloaspektowa. Dotyczy ona zagadnienia, które niejako organicznie wiąże się z podmiotowością prawa międzynarodowego, niebędącą przedmiotem regulacji normatywnej. Podmiotowość współczesnego prawa międzynarodowego stanowi bowiem konstrukcję teoretyczną, w dużej mierze niejednorodną, która cały czas podlega ewolucji wraz z ewolucją samego prawa międzynarodowego. Musi ona uwzględniać dynamikę zmian w ramach społeczności międzynarodowej, które prowadzą m.in. do tego, że wielu *non-State actors* stosunków międzynarodowych, których statusu prawo międzynarodowe dotąd bezpośrednio nie regulowało, zbliża się do statusu podmiotów tego prawa w ten sposób, że stają się oni bezpośrednimi adresatami norm międzynarodowych.

Ewolucja współczesnego prawa międzynarodowego, poza tradycyjną ewolucją odnośnie do jego zakresu przedmiotowego, w coraz większym stopniu zdaje się dotyczyć jego aspektu podmiotowego. Trzeba przy tym pamiętać, że prawo międzynarodowe było i ciągle przecież jest definiowane przede wszystkim przez pryzmat jego podmiotowości. Zasadnicza redefinicja prawa międzynarodowego z tego właśnie punktu widzenia nastąpiła w wyniku dynamicznego rozwoju organizacji międzynarodowych jako nowych form zinstytucjonalizowanej współpracy międzynarodowej. Pamiętać przy tym należy, że ewolucja różnych mniej czy bardziej zinstytucjonalizowanych form współpracy międzynarodowej wcale się nie zakończyła, co oznacza, że ich status prawny,

który dzisiaj jeszcze nie pozwala na kwalifikowanie ich jako organizacji międzynarodowych, może zmienić się w takim kierunku, że ich podmiotowość prawnomiędzynarodowa nie będzie kwestionowana. Dotyczy to np. autonomicznych instytucji implementacyjnych, które szczególnie dynamicznie rozwijają się w kontekście realizacji postanowień traktatów międzynarodowego prawa środowiska, czy organów traktatowych w dziedzinie międzynarodowego prawa praw człowieka, czy nawet różnych międzynarodowych organów sądowych. Pamiętać trzeba również o ewolucji statusu prawnego osób fizycznych i osób prawnych, która może doprowadzić do tego, że retoryczne będzie pytanie o ich podmiotowość międzynarodową.

Wszystkie te uwarunkowania spowodowały, że problematyka badawcza niniejszej pracy, koncentrująca się na zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych, została zaprezentowana w bardzo szerokim kontekście problematyki podmiotowości prawa międzynarodowego. Takie założenie badawcze, które zostało przyjęte we wstępie, wydaje się uzasadnione zwłaszcza dlatego, że podmiotowość została przez autora uznana za szczególną meta-cechę organizacji międzynarodowej. Analiza doktrynalnych definicji organizacji międzynarodowej, jak również definicji wykorzystanych i wypracowanych w ramach dorobku kodyfikacyjnego Komisji Prawa Międzynarodowego pozwoliła na zaproponowanie autorskiej definicji tego pojęcia, w której element podmiotowości prawnomiędzynarodowej został zaliczony do niezbędnego minimum definicyjnego. Autor poszedł śladem niektórych ponadczasowych w swojej treści definicji organizacji międzynarodowej, takich jak np. definicja G. Fitzmaurice'a, i przyjął, że własna podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowej jest jej konstytutywną cechą. Autor poszedł nieco dalej i w definicji tej podkreślił, że własna podmiotowość, na którą składa się kilka podstawowych atrybutów, ma przede wszystkim umożliwić organizacji międzynarodowej aktywny udział w stanowieniu prawa międzynarodowego, a zwłaszcza zawieranie umów międzynarodowych z państwami i innymi organizacjami międzynarodowymi.

Przyjęcie takiego założenia było uzasadnione zwłaszcza w kontekście zaproponowanej przez autora tezy, że zdolność traktatowa, umiejscowiona w szerszym kontekście zdolności do kształtowania międzynarodowego porządku prawnego, jest szczególną zdolnością organizacji międzynarodowej jako najważniejszy atrybut jej prawnomiędzynarodowej podmiotowości. Zdolność ta nie tylko umożliwia organizacji bezpośredni udział w kształtowaniu prawa międzynarodowego, ale jej realizacja jest warunkiem skutecznego podejmowania przez nią innych działań w ramach pozostałych atrybutów tej podmiotowości. Trudno byłoby sobie wyobrazić skuteczne działania organizacji międzynarodowych w ramach jej *ius legationis* czy *ius standi* bez możliwości szerokiego korzystania z pierwotnej niejako zdolności traktatowej. Autor oczywiście podkreślił, że podmiotowość organizacji międzynarodowych i jej atrybuty, w tym zdolność traktatowa, są oderwane od suwerenności i dlatego jeżeli zdolność traktatowa państwa ma charakter ogólny, to w odniesieniu do organizacji międzynarodowej zakres realizacji tej zdolności określa zasada specjalności, co w przedmiotowym wymiarze oznacza jej uwarunkowanie funkcjonalne.

Ponieważ zdolność traktatowa jest tak jednoznacznie powiązana z podmiotowością prawa międzynarodowego, a sama podmiotowość nie jest przecież uregulowana w normach pozytywnego prawa międzynarodowego, należało jej źródła poszukiwać w szerszym kontekście, tak jak to uczynił Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w swojej opinii doradczej w sprawie odszkodowania za straty poniesione w służbie ONZ z 1949 r. Nie można bowiem jednoznacznie przyjąć, że podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowych ma wyłącznie subiektywny albo wyłącznie obiektywny charakter. Obie koncepcje teoretyczne w tym zakresie mają swoją wartość naukową, a więc zarówno tradycyjna koncepcja subiektywnej podmiotowości, jak i znacznie bardziej dyskusyjna koncepcja podmiotowości obiektywnej organizacji międzynarodowych autorstwa F. Seyersteda, której nie można odmówić głębokiej, intelektualnej wartości. Jest jednak tak, że te wypracowywane przez naukę założenia koncepcji

teoretycznych weryfikuje praktyka międzynarodowa, a na jej bazie odnośnie do statusu prawnego organizacji międzynarodowych można przyjąć, że ich podmiotowość prawnomiędzynarodowa ma zarówno subiektywny, jak i obiektywny charakter.

Pomimo zasadniczych przemian w ramach społeczności międzynarodowej, które spowodowały istotne przewartościowania w sposobie definiowania prawa międzynarodowego, zwłaszcza z uwagi na jego nowy wymiar podmiotowy, prawo to nadal ma widoczny państwocentryczny charakter. Nawet przy założeniu zupełnie nowego kształtu społeczności międzynarodowej prawo międzynarodowe stanowi system prawny, w którym centralne miejsce zajmują państwa: i jako adresaci, i jako kreatorzy jego norm. To jednak wola państw w zdecydowany sposób wpływa nadal na kształt współczesnego prawa międzynarodowego i to ona kreuje każdą nową podmiotowość organizacji międzynarodowej. Odwołując się do takiej generalnej charakterystyki prawa międzynarodowego i mając zarazem na uwadze trwający cały czas proces jego ewolucji, autor podkreślił dwojaki charakter podmiotowości organizacji międzynarodowych, oderwanej od suwerenności jej kreatorów, ale mającej swoje pośrednie źródło w suwerenności państw, jako jej kreatorów. Stąd też, w oparciu o analizę dorobku doktryny i przy odwołaniu się do reprezentatywnej praktyki międzynarodowej, możliwe było sformułowanie i uzasadnienie tezy, że podmiotowość prawnomiędzynarodowa organizacji międzynarodowych jest subiektywna w kontekście jej źródła, ale zarazem obiektywna w kontekście jej faktycznego istnienia, a zwłaszcza w kontekście przeciwstawialności podmiotowości państw i innych organizacji międzynarodowych.

W takim właśnie kontekście, a więc w kontekście specyfiki podmiotowości organizacji międzynarodowych, mogła zostać oceniona i zaprezentowana ich zdolność traktatowa. Postanowienia Konwencji Wiedeńskiej z 1986 r. określają tę zdolność, nawiązując przy tym wyraźnie do charakterystycznej dla podmiotowości organizacji międzynarodowych zasady specjalności. Zdolność traktatowa organizacji międzynarodowych, jako pod-

stawowy atrybut ich prawnomiędzynarodowej podmiotowości, ma jednak swoje źródło w powszechnym prawie międzynarodowym. Jeżeli dla istnienia i funkcjonowania rządowej organizacji międzynarodowej – zgodnie z przyjętymi w niniejszej pracy kryteriami definicyjnymi – niezbędna jest jej prawnomiędzynarodowa podmiotowość, to uprawnione jest domniemanie na rzecz istnienia zdolności traktatowej takiej organizacji. Obalenie tego domniemania jest możliwe poprzez sformułowanie przez państwa w statucie wyraźnego zaprzeczenia istnienia takiej zdolności w odniesieniu do kreowanej przez nie konkretnej organizacji międzynarodowej. Zupełnie inną kwestię stanowi natomiast realizacja w praktyce zdolności traktatowej organizacji międzynarodowych. Ta ukierunkowana funkcjonalnie zdolność traktatowa konkretnej organizacji międzynarodowej w praktyce jej realizacji jest rządzona przede wszystkim odpowiednimi regułami tej organizacji, a zwłaszcza postanowieniami jej dokumentu konstytucyjnego. Jest to już jednak znacznie bardziej szczegółowa płaszczyzna kompetencji organizacji międzynarodowych w zakresie realizacji jej zdolności traktatowej, a więc zagadnienie, które znalazło się poza ramami rozważań poczynionych w niniejszej pracy.

Autor zdaje sobie sprawę z tego, że zaprezentował tylko zarys bardzo szerokiej problematyki odnoszącej się do wybranego, ale szczególnie ważnego zagadnienia z zakresu podmiotowości prawnomiędzynarodowej organizacji międzynarodowych. Z uwagi na fundamentalny charakter problematyki podmiotowości prawa międzynarodowego, w decydujący sposób wpływającej na jego pojmowanie i definiowanie, jak również ze względu na szczególną rolę organizacji międzynarodowych w kreowaniu międzynarodowego porządku prawnego, problematyka ta wymagała będzie dalszych badań.

Summary

Legal personality of international organisations and their capacity to conclude treaties

The need to conduct research in the broad area of international law is self-evident. Changes in the international community are the driving force of evolutionary development of international law. These changes occur very dynamically, especially when it comes to certain new and more specific areas of cooperation, which must be regulated by international law. This means that the substantive scope of international law is naturally being extended. However, it should be emphasized that the scope of subjects of international law is also extending, which for centuries had been an area of law regulating the relations solely between states. The paradigm example of this is the intensive development of international governmental organisations, which play an increasingly important role in the process of law-making and applying international law. Not only are they active players in international cooperation, but they also become increasingly important subjects of international law. Their international legal personality differs from that characteristic of states, because it lacks the element of sovereignty. Regarding its sources, it is a subjective international legal personality because it is derived from the will of states. However, it is also objective because of its opposability to the legal personality of states and other international organisations.

Additionally, international legal personality endows international organisations with particular capacities, which they can use in their relations with other subjects of international law. The catalogue of these capacities can be constructed in various ways, but the conclusion of the author's research is that the most important capacity of an international

organisation is its capacity to conclude treaties. In practice, it enables organisations to make use of their other capacities. This issue is discussed here in the context of the general theory of the concept of international legal personality, based on the doctrine of international law and the case law of international courts and tribunals.

The author's hypothesis is that the capacity of international organisations to conclude treaties results from general international law, but its application in practice is defined by the principle of specialty. Unlike states, international organisations do not have a general capacity, but their capacity is defined by their statutory functions and objectives. In practice, the capacity of an international organisation to conclude treaties is governed by the rules of that organisation, that is, in particular, the constituent instruments, decisions and resolutions adopted in accordance with them, and established practice of the organization. International organisations use their capacity to conclude treaties through the realisation of their own treaty-making powers. These can be either attributed or implied; some authors also postulate the existence of inherent treaty-making powers. Nevertheless, these detailed issues related to the treaty-making powers are outside of the scope of present research.

Monografia poświęcona jest problematyce zdolności organizacji międzynarodowych do zawierania umów w kontekście ich prawnomiędzynarodowej podmiotowości. Autor prezentuje w niej szczególne miejsce organizacji międzynarodowych we współczesnej społeczności międzynarodowej i definiuje ich status prawny na gruncie prawa międzynarodowego. Przedmiotem szczegółowych rozważań jest istota i charakter ich podmiotowości prawnomiędzynarodowej, która różni się – co do istoty, charakteru i źródeł, od podmiotowości państw. Autor podkreśla przy tym, że pomimo tych różnic, rządowe organizacje międzynarodowe są dzisiaj pełnoprawnymi podmiotami prawa międzynarodowego, a ich podmiotowość oznacza zwłaszcza możliwość czynnego i szerokiego udziału w procesie stanowienia tego prawa. Szczególnie ważna jest aktywność organizacji międzynarodowych w zakresie zawierania umów nie tylko z państwami członkowskimi, ale przede wszystkim z państwami trzecimi i innymi organizacjami międzynarodowymi. Taka aktywność organizacji jest możliwa, jako że podstawowym atrybutem prawnomiędzynarodowej podmiotowości jest ich zdolność traktatowa. Realizując swoje szczegółowe kompetencje w tym zakresie organizacje międzynarodowe w istotny sposób wpływają na kształt współczesnego prawa międzynarodowego.

Tadeusz Gadkowski – prof. UAM dr hab., Kierownik Zakładu Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autor publikacji z zakresu problematyki prawa organizacji międzynarodowych, prawa traktatów, prawa Unii Europejskiej, międzynarodowego prawa atomowego i międzynarodowego prawa praw człowieka.

